

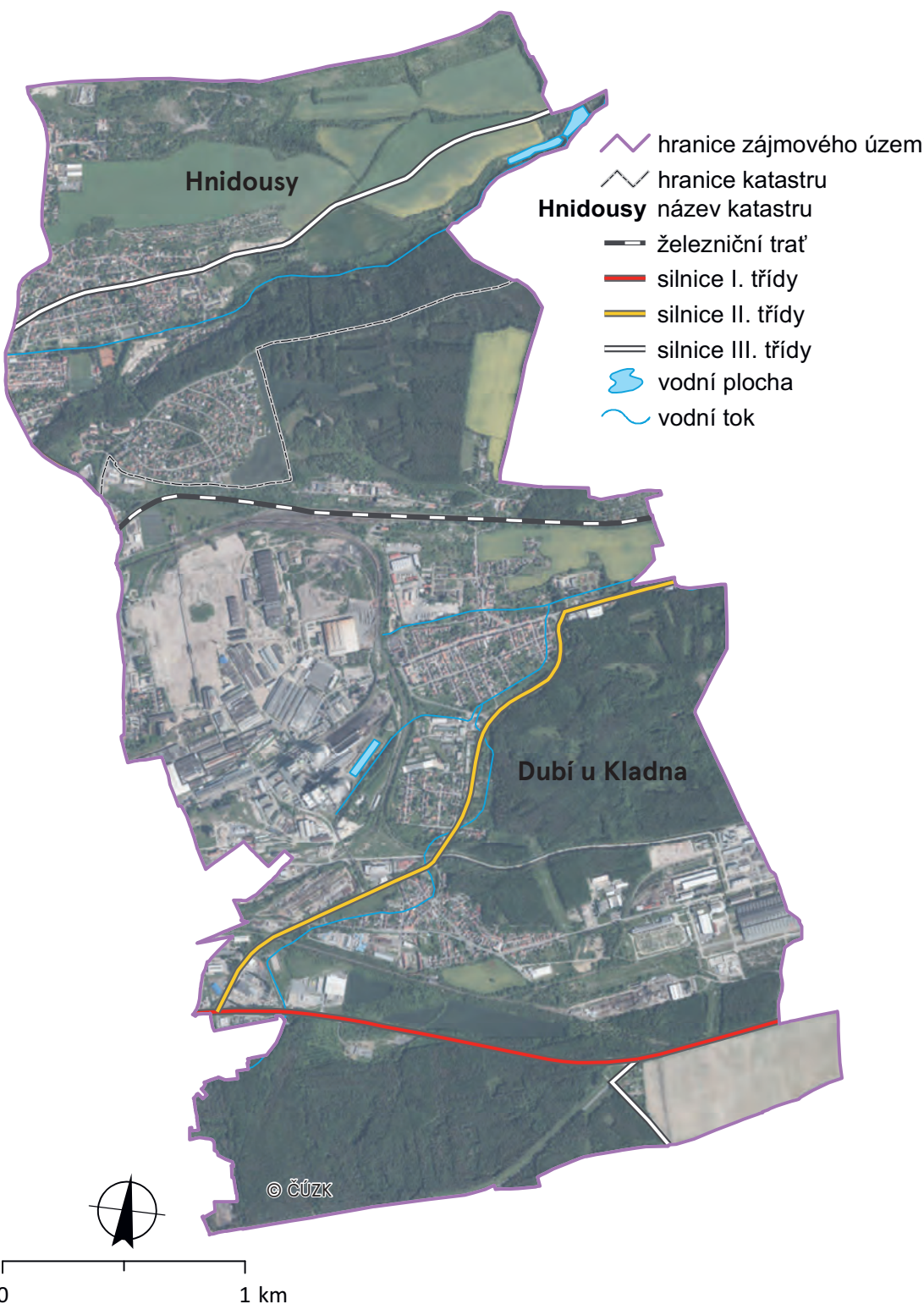
KLADENSKO | POSTINDUSTRIÁLNÍ KRAJINA

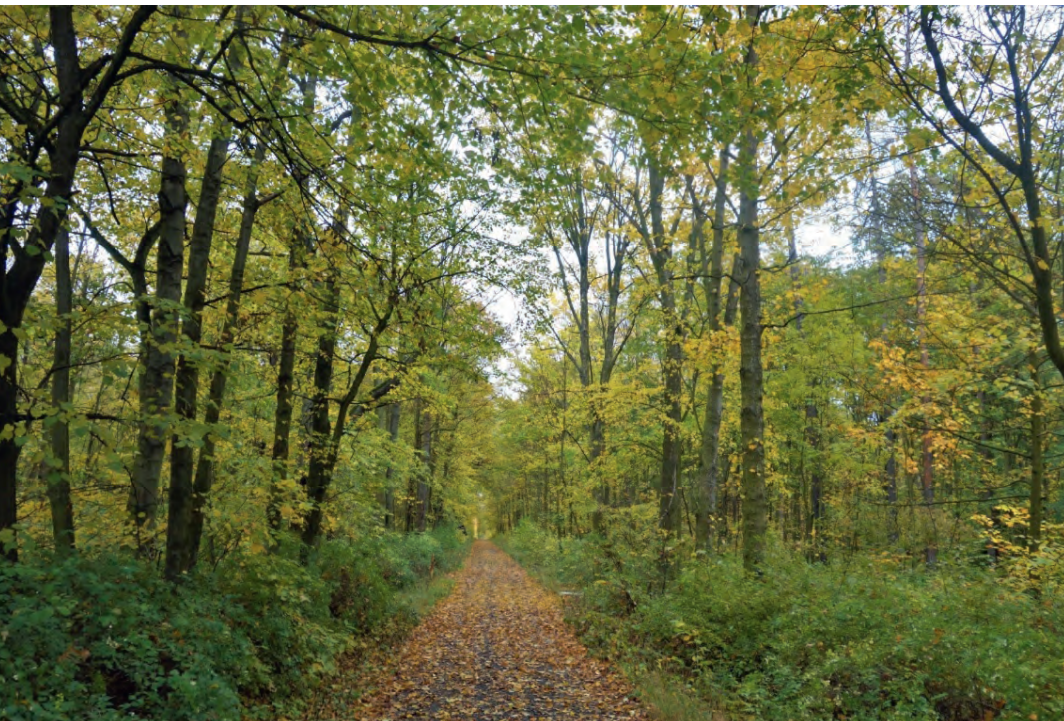
PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Dědictví
zaniklých
krajín

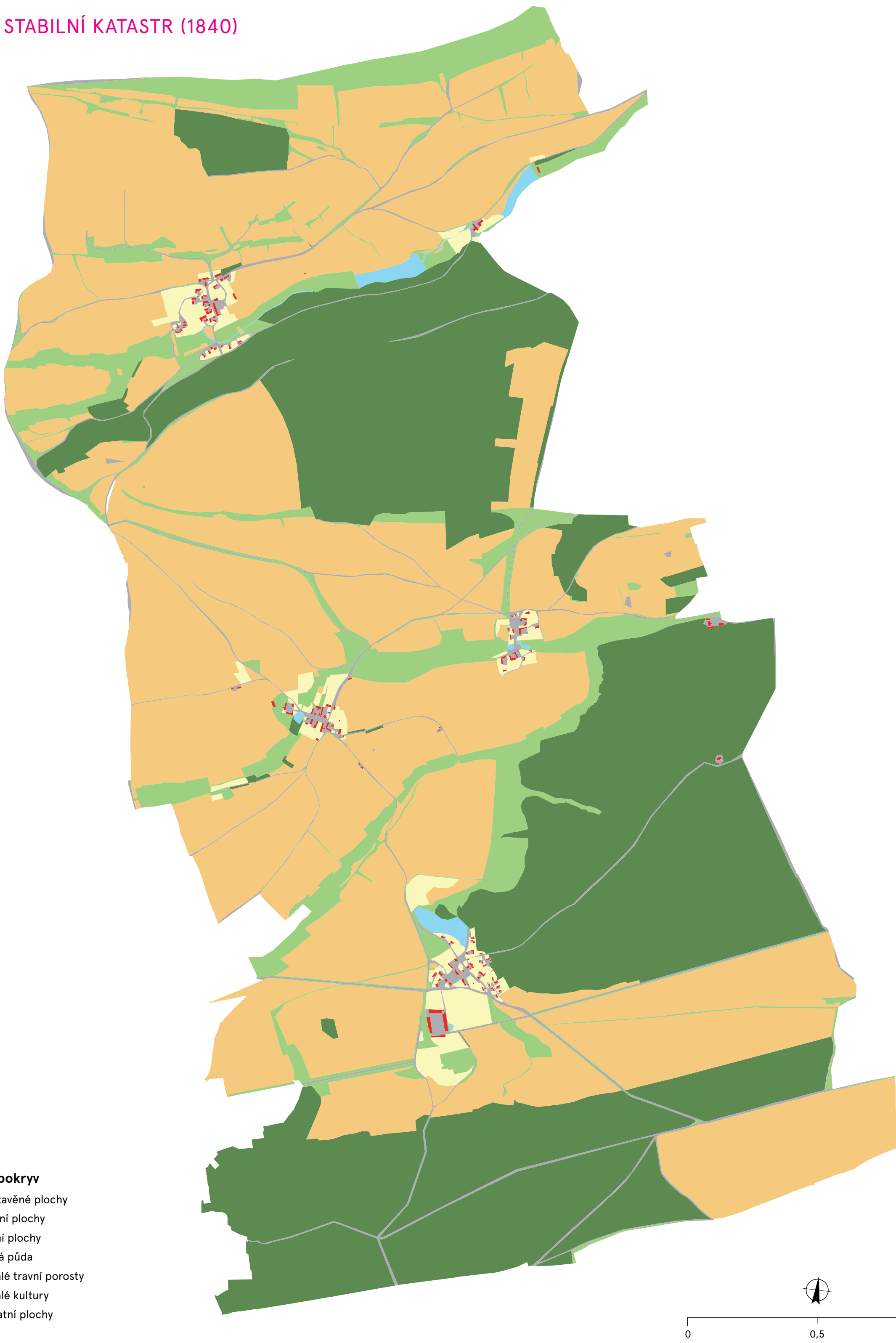

01 Přehledová mapa zájmového území. Mapový podklad: Data50, Ortofoto, 2019. © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.

02 Seshora: Charakteristická industriální a postindustriální krajina Kladna, v níž se mísí využívané i opuštěné tovární haly, energovody a produktovody, zarůstající proluky, manipulační prostory a opuštěné tovární dvory. ■ Postindustriální plochy, čténé brownfieldy a dvory zarůstají hustou bylinnou i křovina-tou ruderální vegetací. Z invazních druhů rostlin je nejhojnější zlatobýl obrovský. ■ Podzemní les nad Dubí. ■ Sukcese.

STABILNÍ KATASTR (1840)

SOUČASNÝ STAV (2019)

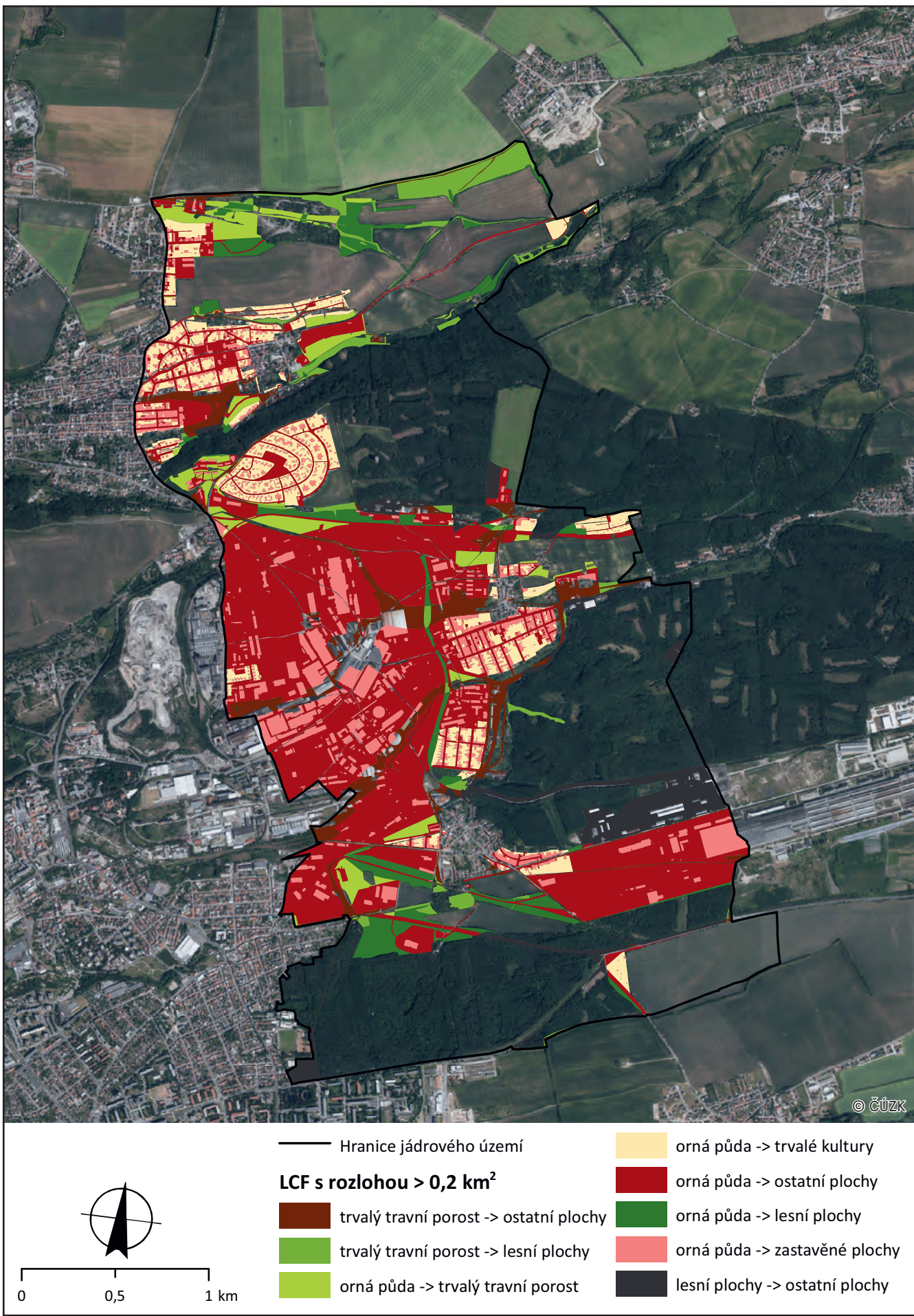

03 Využití krajiny v katastrech Hnídousy a Dubí v období vzniku map stabilního katastru (1840) a v současnosti (2019). Mapový podklad: Archiválie Ústředního archivu zeměměřictví a katastru, www.cuzk.cz.

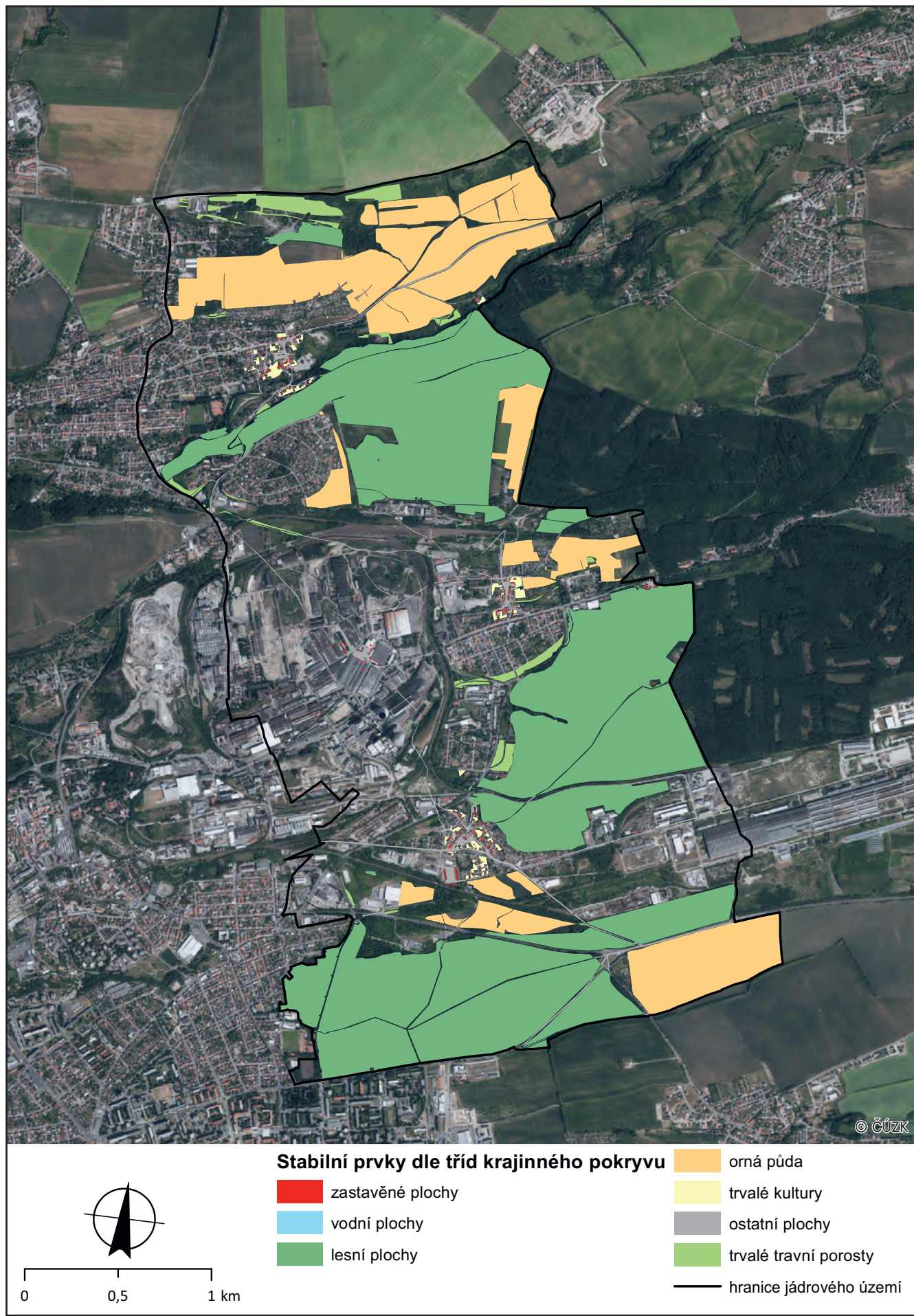
KLADENSKO – POSTMONTÁNNÍ A POSTINDUSTRIÁLNÍ KRAJINA HLUBINNÉ TĚŽBY ČERNÉHO UHLÍ A TĚŽKÉHO PRŮMYSLU

Kladno představuje typický příklad industriální a postindustriální krajiny v kombinaci s montánní a postmontánní krajinou, v níž došlo k ukončení těžby černého uhlí a která byla poté postižena i útlumem těžkého průmyslu. Krajina měla až do konce 18. století typický zemědělský charakter a její součástí byla pro tehdejší dobu příznačná bohatá síť rybníků. Koncem 18. století byly otevřeny první uhelné sloje, od počátku 19. století se rychle rozvíjela těžba. Největší rozmach těžby uhlí nastal v polovině 19. století. V roce 1854 vznikly kladenské železářny, které se staly nejvýznamnějším průmyslovým komplexem 19. století v celých Čechách. To mělo dalekosáhlý vliv na přeměnu do té doby rurální zemědělské krajiny. Na rozvoj těžby uhlí a příliv pracovních sil navazovalo zakládání dělnických a hornických kolonií v blízkosti šachet. Samotné město Kladno bylo obklopeno těžebními podniky a koloniemi, např. v Hnídoušech při dolu Ronna, na Čabárně, v Pcherách při dolu Theodor. S vyčerpáním některých důležitých dolů a útlumem těžby na konci 19. století se hlavní ekonomickou silou Kladna staly železářny. Soustava dolů prořídla, naopak se rozšířily industriální areály. V Kladně i jeho částech (Dubí, Hnídousy – dnes Švermov) se výrazně zvýšil počet obyvatel. Tento růst a průmyslový rozmach Kladna, přerušovaný v období krizí, pokračoval i ve 20. století. V období socialismu byl zprvu podporován těžký průmysl. Zatímco těžba uhlí byla po vyčerpání zdrojů utlumena, Kladno zůstalo ocelovým srdcem Čech. Vznikly zde na tehdejší dobu moderní hutnické a slévárenské provozy (ocelárna Dříň). Po roce 1990 dochází k dramatickému útlumu hutnické výroby a opuštění řady kladenských výrobních areálů. Na Kladně vzniká typická postindustriální krajina s množstvím opuštěných továrních hal, typických brownfieldů, zarůstajících manipulačních ploch, opuštěných sypkých asfaltových a panelových komunikací apod. Na opuštěných dvorech a plochách se šíří ruderální vegetace.

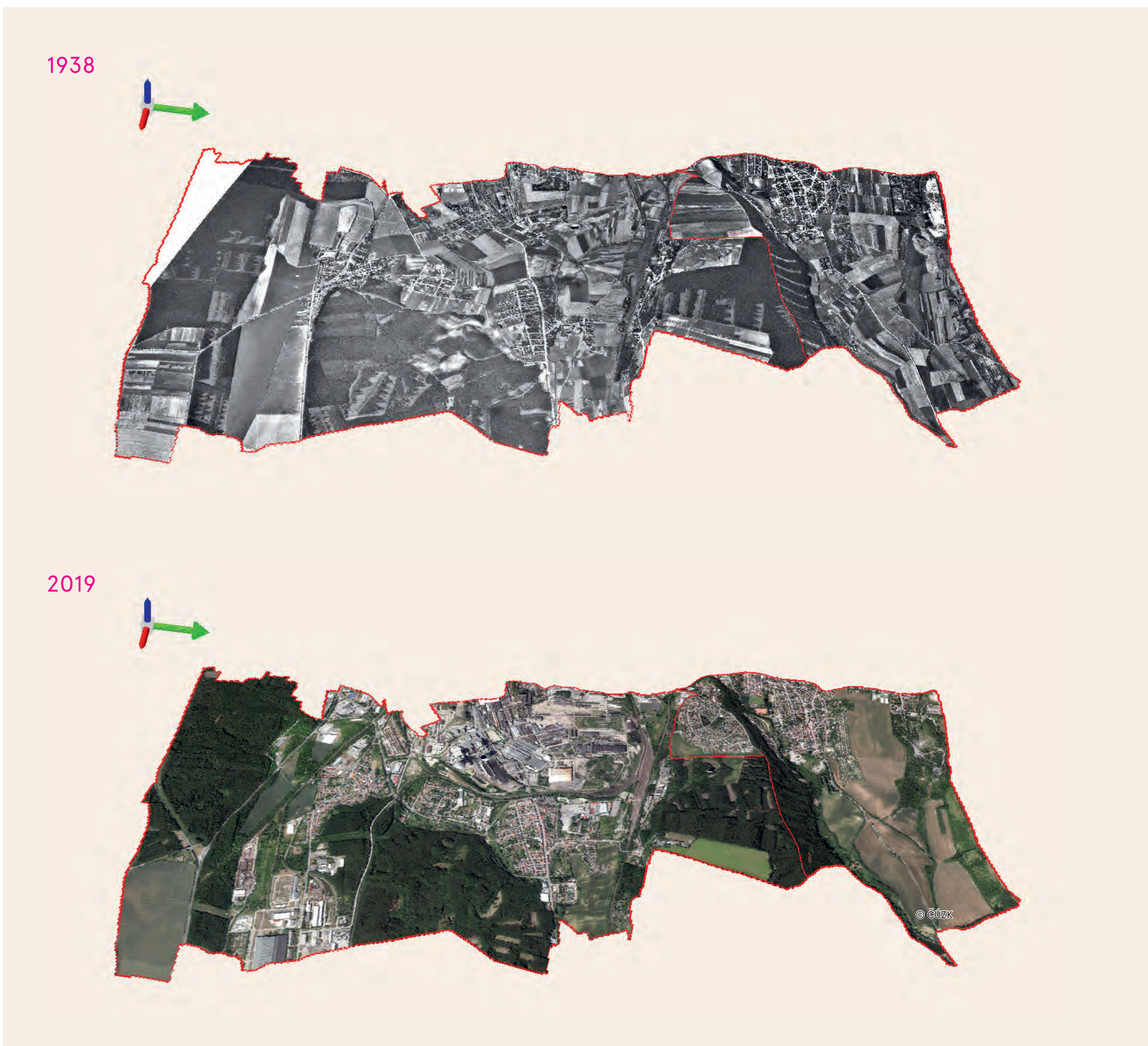
Kladensko – postmontánní a postindustriální krajina hlubinné těžby černého uhlí a těžkého průmyslu. Specializovaná mapa s odborným obsahem N₁₀₀ – výstup Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (L₁₀₀ 17). Financováno MČ ČR pod identifikačním kódem DG18P020V0008. Název projektu: „Dědictví zaniklých krajín: identifikace, rekonstrukce a zpřístupnění“. Příjemce: Univerzita Karlova – Přírodovědecká fakulta, Ovocný trh, 560/5, 116 36 Praha 1. Hlavní řešitel projektu: doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D. Autoři mapy: Lucie Kupková, Zdeněk Lipský, Markéta Potůčková, Eva Štefanová, Miroslav Čábelka, Dušan Komporů, Tomáš Chuman, Tomáš Janík, Jaroslav Vojta, Praha, srpen 2020.

05 Změny využití krajiny mezi lety 1840 a 2019 pro plochy s rozlohou větší než 0,2 km². Ortofoto © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.

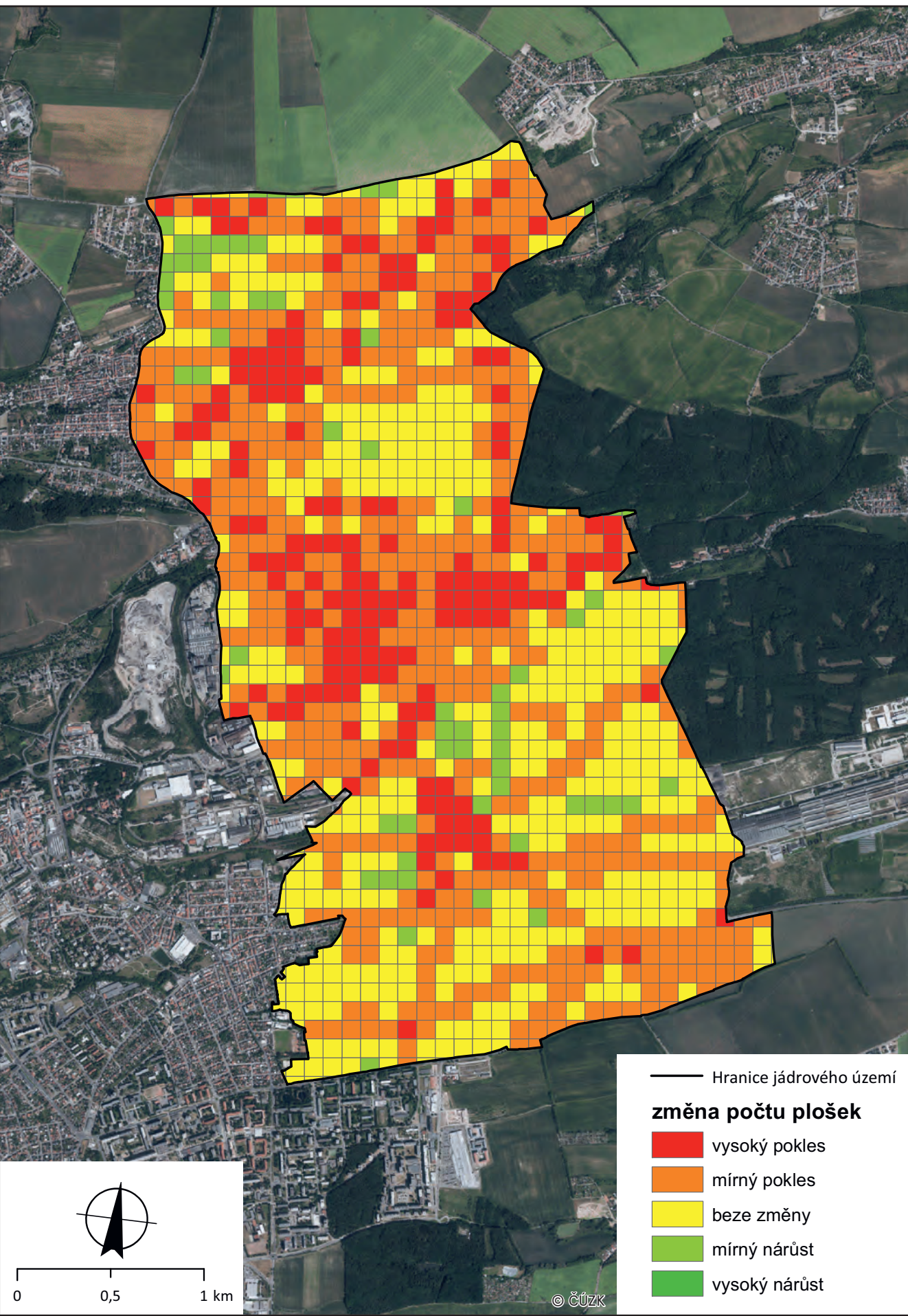
06 Mapa stabilních prvků využití krajiny mezi lety 1840 a 2019. Ortofoto © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.

04 Modely krajiny – Kladensko v letech 1938, 2019. Letecké měřické snímky VGHMÚř Dobruška, © MO ČR, 2019; Ortofoto 2019 © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.

Změny využití krajiny mezi lety 1840 (stabilní katastr) a 2019 (současný katastr)

Kategorie využití půdy	rozloha 1840 (%)	rozloha 2019 (%)	změna (procentní body)
zastavěné plochy	0,20	8,38	8,18
ostatní plochy	2,37	29,54	27,16
vodní plochy	0,43	0,13	-0,30
lesní plochy	35,21	36,38	1,17
orná půda	50,40	14,71	-35,69
trvalé travní porosty	9,51	4,15	-5,36
trvalé kultury	1,89	6,74	4,85

07 Změna struktury krajiny – počtu plošek – mezi lety 1840 a 2019. Ortofoto © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.